

ni opravičena njih apelacija, nositi apelacijske stroške, — bilo je treba potrditi razsodbo prvega sodca z obsodbo apelantov v povrnitev apelacijskih stroškov (§§. 24., 26. zak. od 24. maja 1874, št. 69, drž. zak.) T.

Kadar ni ustanovljen čas, kedaj da se ima pogodba izpolniti, sme se ta izpolnitev brez nepotrebnega odlaganja zahtevati.

S prepodajno pogodbo od 19. januarja 1870, št. 2087 (spisi Švarovi) izročil je Matija Ravbar Matijev svojemu polnoletnemu sinu Ivanu v navedenej pogodbi popisano premakljivo in nepremakljivo premoženje, ter mu je ob enem mej drugim naložil v dolžnost, da ima on svojemu bratu po krvi Osipu v ime očastva väterliche erbsabfertigung) za izobraževanje v šolah plačati 800 gl. Ivan Ravbar Matijev prevzel je očevo *) premoženje z naloženimi dolžnostmi vred. Osip Ravbar Matijev šel je v šole in ker mu brat Ivan ni bil plačal nego 50 gld. na račun omenjenih 800 gld. in ker ni preostatka z lepa plačati hotel, naperil mu je njegov otec kakor zakoniti zastopnik maloletnega upravičenca Osipa Ravbarja tožbo pr. 3. aprila 1872, št. 1198, s katero je zahteval, da ima toženec ml. tožitelju v ime očastva še ostalih 750 gold. s 6°/_o obrestmi vred, od dne dostavljene mu tožbe naprej tekočimi, v štirinajstih dneh pod eksekucijo plačati ter povrniti mu v istem času pod jednako posledico pravnice stroške.

Z razsodbo od 16. oktobra 1874, št. 3408, uslišal je c. kr. kotarski sod sežanski tožbe zahtevek iz teh le

razlogov:

Obedve stranki sta v tem složni, da je toženec po čl. 3. in 6. prepodajne in ženitne pogodbe od 19. januarja 1870, št. 2087, (spisi Švarovi) pod A., ko mu je namreč njegov otec Matija Ravbar izročil v tej pogodbi popisano premoženje, prevzel dolžnost, da

*) Brkini rabe pravilno besedo „otec“, mestu oče, v vokativu jim se glasi: otče. Pis.

plača svojemu bratu Osipu Ravbarju v ime očastva za izobraževanje v šolah 800 gld.

Ker je iz pravnih spisov izvestno, da se nahaja Osip Ravbar Matijev v šolah, ter da ga je do sedaj vzdrževal z večine njegov otec sam, ker je toženec tožitelju v isto svrho samo s 50 gld. na pomoč priskočil in

uvaževaje, da bi se po čl. 3. omenjenega kontrakta moglo prisiliti toženca, da bi vzdržaval imenovanega svojega brata, ker se je obvezal: dati mu očastva 800 gld. in preskrbeti ga v šolah;

uvaževaje, da je Matija Ravbar, ki mora imeti skrb za to, da njegov sin nastopljene nauke nadaljuje ter da jih tudi dovrši, upravičen kakor otec in zakoniti njegov zastopnik porabiti v to svrho tudi glavno njegovo premoženje;

uvaževaje, da v navedenej pogodbi ni bil odločen čas, kedaj da se ima pogodba izpolniti ter da se vsled tega na podlagi §. 904 obč. drž. zak. ta izpolnitev precej, to je, brez nepotrebnega odlaganja zahtevati sme, — bilo je treba ne samo popolnoma uslišati tožiteljevega zahtevka glede plateža utožene glavnice, temveč tudi obsoditi toženca v povrnitev pravnih stroškov (§. 398 obč. sodn. reda.)

Proti tej razsodbi apeliral je toženec ter je v apelaciji svojej naročito poudarjal, da bi se ga moglo obsoditi k večjemu, da bi moral plačati utoženih 750 gld. v raznih letnih obrokih. Vsled te apelacije je c. kr. višje deželno sodišče, apelacijo deloma uslišavši razsodbo prvega sodca *) deloma potrdivši, z razsodbo od 14. januarja 1875, št. 5080, za prav spoznalo:

- a) Toženec je dolžan ml. Osipu Ravbarju za izobraževanje v šolah plačati preostanek 750 gld. na podlagi beležniškega kontrakta od 19. januarja 1870, št. 2087; sicer ne v štirinajstih dneh, temveč v dvanajst jednacij letnih obrokih, počenši od tožbinega dne 3. aprila 1872, vsako pojedino rato v štirinajstih dneh po plačilnem dnevu antecipatno in pod eksekucijo s 6% obrestmi vred od že preteklih rat in brez obresti od bodočih rat;
- b) Toženec je dolžan povrniti tožitelju v 14. dneh pod eksekucijo polovico pravnih stroškov v znesku 17 gld. 8 kr.,

*) Tudi ta izraz je navaden v Brkinih.

Opustivši sodbo o apelacijskih stroških podpiralo je to svojo razsodbo s temi-le

nagibi:

Da mora toženec plačati utoženo svoto, je po razlogih prvega sodca dovoljno dokazano. S pravico brani se pa toženec, da ima brez odlaganja plačati utoženih 750 gld. s pripadki vred.

Kedaj da se ima ta dolg plačati, ne ustavnovljuje pogodba pod A. ničesar, in treba je sicer v navzočem slučaju uporabiti ustanovljenje §. 904 obč. drž. zak., ali ne z onimi posledicami, katere je že njega prvi sodec izvedel.

Po besedah ravno navedenega §. sme se, ako ni ustanovljen odločen čas, kedaj da se mora pogodba izpolniti, ta izpolnitev takoj, to je brez nepotrebnega odlaganja zahtevati.

Po samej tožbi in po družih tožitelja navedenjih je izvestno, da ml. Osipu Ravbarju naklonjeni znesek 800 gld., katerega platež je toženec prevzel, je bil odločen za izobraževanje istega maloletnika v naukih. Potreben je torej ta znesek ne na jedenkrat, temveč v raznih obrokih in tako ima se tudi plačevati.

To se mora v tem slučaju smatrati stališčem, po katerem ima se ustanoviti čas plačila in način plačevanja (§§. 914, 915 obč. drž. zak.), katera mora sodnik odločiti po svojem spoznanji, z ozirom na naravo pravnega posla.

V tem oziru je tudi pogodba pod A. merodajna, ker so od jedne strani premoženja prijemniku glede časa za plačilo družim njegovim sestram naklonjenih dôt zahvaljeni primerni obroci, in ker se tedaj tako odredjenje ne nahaja samo glede ml. tožitelja, kateremu je njegovo očastvo bilo namenjeno k izobraževanju v naukih. Naravno je torej, da se sukcesivna uporaba in primerno plačevanje na obroke zaukaže.

V tem oziru sta tudi obedve stranki složni, da je ml. Osip Raubar, ko je bila tožba naperjena, obiskoval komaj ljudske šole, in tožitelj sam ni ugovarjal, da ima še dokončati gimnazijske in fakultetne studije, katere trajajo, kakor je sploh znano, dvanajst let. Na podlagi teh uvaževanj in ker nista stranki predlagali drugega načina plačevanju, moralo se je odrediti za plačevanje utožene svote dvanajst letnih obrokov in sicer po §. 1418 obč. drž. zak. antecipatno.

Kar se obrestij tiče, mora se omeniti, da niso bile dogovorjene in zaradi tega ni bilo mogoče naložiti tožencu plačila obresti gledé prihodnjih obrokov, pač pa glede preteklih, ker se je začela toženca dolžnost za plačevanje teh obrokov takoj, ko je bila sklenena pogodba pod A. in ker, kakor tolmači on sam pogodbo pod A., ima plačati glavnico v perijodičnih obrokih za studentovanja ml. tožitelja, kar je, razen delnega plateža 50 gld., opustil storiti in moral s tožbo na svojo dolžnost opominan biti.

Sodba gledé pravnih stroškov opira se na §. 25, zakona od 24. maja 1874, št. 69, drž. zak.

Vsled tožiteljeve revizije spremenilo je c. kr. najvišje sodišče z določbo od 2. decembra 1875, št. 9481, razsodbo c. kr. višjega sodišča ter popolnoma potrdilo razsodbo prvega sodnika pridruživši svojej razsodbi te-le

razlog e:

S pogodbo od 19. januarja 1870 pod A. izročil je Matija Ravbar v istej pogodbi navedeno premoženje svojemu polnoletnemu sinu Ivanu Ravbarju in (tudi) pod pogojem, da ima le ta plačati svojemu bratu Osipu za preskrbljevanje v nauk 800 gld.

Ivan Ravbar, katerega toži njegov oče v imenu svojega sina Osipa s tožbo pr. 3. aprila 1872, št. 1198, zastran plačila ostalih 750 gld. s pripadki vred, podpisal je omenjeno pogodbo, ter je po tem tacem prevzel premoženje in vse dolžnosti, ki so mu bile ob jednom v izpolnitev naložene.

Za izpolnitev svoje dolžnosti ni si toženec izgovoril v pogodbi nobenega časa, in zaradi tega more se po §. 904 obč. drž. zak. tem više precej k izpolnitvi prisiliti, ker nikedo ni mogel naprej vedeti, ako in na koliko bode upravičeni Osip Ravbar nauk se oklenil, in tudi ne, ako bode voljan in sposoben pričete nauke nadaljevati; in ker bi vrhu tega toženec, ki uživa z obvezanostmi obloženo premoženje neizpolnivši prevzetih dolžnosti nezakonito obogatil se na škodo svojemu bratu Osipu.

Na podlagi teh in drugih stvarnih in zakonitih razlogov prvega sodnika bilo je treba razsodbo apelacijskega sodišča predrugáčiti ter popolnoma potrditi razsodbo prvega sodnika.

T.